пол, език, култура

4

алтер

+ DVD LOVEBOX

април 2006

Милко Павлов с графит и хлебна гума

Дебати: **Култура и печат**

Франсоа Артог, Паметта на Одисей

Библейската жена

Джармуш между рок и блус

Георги Тенев
писател

майор Явор Стефанов
началник на Естетическа полиция

По света и у нас

- Днес по инициатива на новото общинско ръководство и с решение на столичния общински съвет бе създадено ново полицейско подразделение, което да охранява визуалната чистота и естетическата хармония на територията на столичния град.

- Подразделението се нарича „Визуална полиция" и има неочаквано широки правомощия. А за негов началник със заповед на столичния кмет бе назначен майор Явор Стефанов. Ето и другите водещи новини...

Панорама – с Бойко Василев

Водещият: Какво точно ще прави визуалната полиция?

Майор Стефанов: В годините на прехода нашите градове много влошиха своя изглед. Целта на една такава структура е отново да дисциплинира визуалния облик на града... В момента правомощията на нашата структура са в период на уточняване, но със сигурност мога да кажа, че ще бъдат доста широки.

Водещият: „Широки" какво означава? Ще срутвате сгради, ще пребоядисвате фасади...

Майор Стефанов: Срутване е ваш термин. Аз не бих се осмелил да го използвам. По-скоро ще имаме известни прерогативи в сферата на демонтажа.

Водещият: Значи това, което не ви харесва, вие просто отивате и го...

Майор Стефанов: В никакъв случай нещата не стоят толкова просто. Става дума за нещо много по-сериозно, за регулации, които можете да видите в много европейски столици... Нашият прерогатив е изпълнителен. Ние изпълняваме това, което друг консилиум определя като необходимо за извършване.

Водещият: Защо искате да промените нещо, което на другите може да им харесва?

Майор Стефанов: Може би косвено имате предвид обвиненията на правозащитни организации, които, разбира се, веднага излязоха със становище, че не могат да се регулират неща, които са в сферата на вкуса. Аз не съм съгласен с тази теза. Аз, разбира се, съм за демократични процедури в обществото, но, от друга страна, вие забелязвате, че на нашето общество му липсва дисциплина... Стигаме до извода, че нашата институция е необходима. Тя е институция, която ни извежда на пътя към Европа.

Вижте кой – водеща Евгения Атанасова

Водещата: Майор Стефанов, четири сгради в столицата вече ги няма. Това не е ли малко радикално?

Майор Стефанов: Със сигурност мога да кажа, че нашите действия са много добре преценени. Трябваше да покажем, че нашето формирование не е само увеличаване на администрацията, а е една структура, която ще работи, и то ефективно... Първата реакция на медиите беше в известен смисъл истерична. Като че ли гражданското общество се появява, когато се извършват важни позитивни неща, а в моменти, когато е необходимо, тъкмо тогава то някак си спи...

Георги Тенев: Съществуването на тази структура и наричането ѝ с това име – „визуална полиция", показва много тежки рани върху тялото на гражданското общество. Очевидно сме на ръба на някаква катастрофа на самия цивилизационен модел. Фактът, че се събират на едно място полицейски функции на държавна структура с естетически критерии...

Водещата: Това е интересно, което казвате, за смесването на естетически и полицейски функции...

майор Явор Стефанов
началник на Естетическа полиция

Георги Тенев: Извинявайте много, това не е интересно. Това е опасно.

Майор Стефанов: Вижте сега, първо, не става дума за самоуправство. Аз вече неколкократно разяснявах, че нашите функции са изпълнителски. Тази община има главен архитект, тя има консилиум, чиято специалност е...

Георги Тенев: Вие винаги връщате разговора точно там, където виждам, че ще го върнете и сега – че, разбира се, тук действа цяла една държавна структура, че тук няма някакви тоталитарни, самоцелни или спонтанни неща, че всичко е резултат на някакъв ред и едва ли не е в някакъв европейски дух... Това не е отговорът на въпроса, който бива зададен.

Майор Стефанов: Вие с правото на каква легитимност задавате този въпрос? Вие представител на кого точно сте?

Георги Тенев: Аз съм от хората, които не биха желали да бъдат считани за част от тази лумпен-интелигенция, която твърде учтиво подкрепя вашите акции...

Водещата: Майор Стефанов, споменавал сте, че визуалната полиция е отговор на съществуването на група „27". Това не е ли едно откровено признание, че държавата не може да се справя с определени неща и де факто следват наказателни мерки от полицейска структура?

Майор Стефанов: Не, става дума тъкмо за обратното. Ние обезсмисляме дейността на такива нелегални групи, които, разбира се, не желаем да съществуват, тъй като те не могат да бъдат поставени под контрол и нарушават обществения ред... Могат да се явяват разни хора със сложни обяснения и с интелектуални увъртания да обясняват, че от това нещо няма нужда, но вижте реалната подкрепа! Вижте рейтингите на визуалната полиция! Значи хората мислят, че това, което ние правим, трябва да се прави. Това не е ли легитимност?

Георги Тенев: Има една основна разлика... Става дума за ликвидиране на един последен рубеж, който е тъкмо критическата функция на интелигенцията. Вкарването на всеки възможен критически контекст в институции е изключително опасно. Критическият контекст не може да носи пагони...

Георги Тенев
писател

Коритаров Live – с Георги Коритаров

Водещият: Политестетиката, която застъпвате във вашата дейност, предизвиква като че ли не толкова полемика, колкото стремеж да се дублират вашите функции...
Майор Стефанов: Това, което мога да кажа, е, че политическото измерение на това, което вършим, е изцяло позитивно. То придвижва нашата страна, нашия град към един европейски облик...
Водещият: Има ли формирано стабилно естетическо мнозинство в столична община?
Майор Стефанов: Знаете, че столична община е демократично избрана, в нея има разногласия... Ние изпълняваме решения, които са взети с мнозинство.
Водещият: Нападките към вашата служба са свързани с превишаване на правомощията, с опити да пренаписвате историята...
Майор Стефанов: Това, че нашата дейност предизвиква завеждане на дела в международния съд срещу българската държава, е следствие, за което ние сме си дали предварителна сметка. Вълненията на правозащитните организации също са ясни. Въпросът е, че в тази столица нещо трябва да се направи...
Водещият: Имам чувството, че вие имате много силно ядро от анализатори към вашата структура, което превантивно ви посочва към обектите на нелегалната група „27", за да може изпреварващо да ги заличите вие. Имате, изглежда, и доста внедрени хора в тази организация.
Майор Стефанов: Това е информация, която аз не мога да споделя с вас...
Водещият: У хората е жив споменът, макар и от далечни географски ширини, за нравствената полиция от времето на управлението на талибаните в Афганистан. Визуалната полиция към столичната община по много свои параметри напомня за нея.

Майор Стефанов: Аз не мога да се съглася с подобни инсинуации. Нашата дейност е коренно различна...
Водещият: А кой ходи и заличава по улиците надписи като „А + Б = любов" или „Искам демокрация" или „Фашизмът не е мнение, а е престъпление"?
Майор Стефанов: Ние, да... Това е замърсяване на фасади.
Водещият: Това не е замърсяване на фасади, а е част от градския фолклор. Това е градската естетика, свободата...
Майор Стефанов: Вие сте ходили в Европа, знаете регулациите...
Водещият: Но вие арестувате хора. Вчера вестник „Стършел" писа, че един човек е бил пребит от визуалната полиция, защото пишел на стената „Не мога повече!"...
Майор Стефанов: Това са инсинуации. Когато има някакви инциденти, ние винаги имаме официално изявление...
Водещият: Съгласете се обаче, че логиката на демократично мислещия гражданин е следната – от визуална полиция към нравствена полиция, от нравствена полиция към сюжета от „451 градуса по Фаренхайт" по Рей Бредбъри. Че вие ще започнете да горите и книги!
Майор Стефанов: Ние не ограничаваме свободите. Това няма политическо измерение, разберете, това е просто въвеждане на дисциплина в сферата на визуалното. Има, естествено, някакви размирици, но те ще минат...
Водещият: Вие ли ръководите група „27"?
Майор Стефанов: Отново ви казвам,. „27" е нелегална организация, която е забранена... Ние работим в рамките на правомощието си. Изцяло. Ние изпълняваме точен визуален критерий, който ни е определен от властта.

Защо не? – с Марта Вачкова

Водещата: Кой успя в рамките на една седмица да извърви пътя от никому неизвестен пазител на закона до абсолютна медийна звезда? Кой непоколебимо събори рейтингите на българските политици и удари с глава тавана на народното одобрение? Кой успя със скромното си, но уверено присъствие да опъне до скъсване нервите на всички правозащитни организации в страната? Кой оглави най-екстравагантната полицейска част, съществувала някога на този свят? Кой зае най-необикновената длъжност в историята на полицейското дело? Как кой – моят следващ гост, началникът на подразделение „Визуална полиция", майор Явор Стефанов.
Вие наистина сте вече медийна звезда. Очаквахте ли това да се случи?

Майор Стефанов: Честно казано, това е нещо, което по-скоро ме притеснява... Оказва се, че за да влезе човек в светлината на прожекторите, са нужни много жертви.

Водещата: Необходими са и много качества. Кои са качествата, които според вас притежавате и които ви направиха такава неоспорима медийна звезда? Непоколебимостта ли?

Майор Стефанов: Медийната звезда – това е някакво следствие. Важното е ние, подразделението „Визуална полиция", да си свършим работата и да изпълним целите, за които бяхме назначени.
Водещата: Вашите цели са да изчистите града ни от лошия вкус, от простотията, от пошлостта, които са около нас. Това възможни цели ли са?...

Денят започва: пресклуб – с Асен Григоров и журналисти

Водещият: При разрушаването на една сграда вчера има наранен човек.

Майор Стефанов: Тук съм, за да поднеса своите извинения на близките и да ви уверя, че са взети всички мерки това да не се повтори. Разбира се, ние ще поемем всички разходи по възстановяването...

Водещият: На кое?

Майор Стефанов: На пострадалия човек.

Журналист: Има сериозни опасения, че вие всъщност разчиствате терена за строежа на небостъргачите в центъра.

Майор Стефанов: Това са спекулации... Доколкото знам, на освободените от нас терени ще се построят нови сгради, които са изцяло в хармония с новия генерален план и със строгите визуални регулации, които въведе новото общинско ръководство.

Журналистка: Вече се създава обществено напрежение около това. Имаше и други прецеденти – например премахването на скулптурата „Птици вият холдинг"...

Майор Стефанов: Мисля, че всички тези спекулации с това, че нашата структура е полицейска, че тя извършва някакви полицейщини в града, са силно преувеличени. Искам да ви припомня корените на тази институция. Полицията е възникнала и се създава като институция на организация на обществено щастие. Ние се опитваме да се върнем към тези начала...

Водещият: От колко човека се състои структурата ви?

Майор Стефанов: 270 души до момента. Имаме голямо инженерно подразделение, имаме секция, която се занимава с проучване. Имаме и много

служители, които се занимават с дребни визуални проблеми и с опазване на визуалния ред. В момента провеждаме акция „Климатик", при която след предупреждение се отстраняват климатиците от фасадите.

Журналистка: Проблемът е малко като с правителството – вече 100 дни минаха, а едва сега се предлага програма. Вие разрушихте четири сгради, а естетическите критерии за разрушаването им не се появяват. Вчера в редакцията се получи писмо от Асоциацията на собствениците на бизнес сгради, които са много притеснени, разрушава се частна собственост...

Майор Стефанов: Това е нещо, което не решавам аз, в крайна сметка.

Водещият: Как работите с институцията на главния архитект?

Майор Стефанов: Дадена ни е консултативна функция. Буквално в последните дни главният архитект се консултира с нас по въпроса за небостъргача. Ние смятаме, че никаква дейност по построяването на небостъргач в София няма смисъл, ако това не е най-високият небостъргач в света. И то с разлика, която е съществена – не просто четири-пет етажа, ами стотина етажа, да кажем...

Журналистка: Смятате ли да продължите акциите след делата, които са заведени в Страсбург? Неофициално се твърди, че това ще бъде една от причините в доклада на европейската комисия за отлагането на членството на България.

Майор Стефанов: Това не е вярно. Представители на общинската управа имаха срещи с комисаря по разширяването и такова нещо не е изказвано като проблем. Ние сме решени да отстояваме една линия, която смятаме за правилна, и в момента няма обстоятелство, което ще ни спре.

Въдворяване на визията

Диана Попова

„Във вашите правомощия влиза ли разрушаването на сгради?" – пита водещият Бойко Василев в „Панорама" по БНТ.
„Разрушаване е ваш термин, за нас това е демонтаж" – отговаря майор Явор Стефанов, шефът на подразделение „Визуална полиция" към Софийска община.

Веднага трябва да отбележа, че този диалог е фикция, част от произведение на съвременното изкуство. Творбата е създадена от Явор Гърдев в края на 2005 като своеобразен завършек и обобщение на програмата „Визуален семинар"*.
В продължение на две години в рамките на тази програма теоретици от различни области на културата и артистични практици (художници, критици, куратори) обединиха усилията си върху съвсем конкретните визуални проблеми на София. Публичните дискусии за видовете и нивата в рекламната среда, за новото капиталистическо строителство, въплътено в билдинги от метал и стъкло, за неизяснените параметри на публичното и частното в пространството на града и т.н. неизбежно опираха до отношенията общество и власти, до интереси, права и възможности за тяхното отстояване. „София като гледка", „Капиталът и градът"... дори само темите на тези дискусии дават представа за огромното количество проблеми, които се крият зад тях. Може би най-голям отзвук в медиите имаше т.нар. кандидаткметска дискусия преди две години в Гьоте институт, в която на основните претенденти Стоян Александров, Надежда Михайлова, Стефан Софиянски и Любен Дилов-син бе зададен простият, но многозначителен въпрос „Виждате ли София?"...
Паралелно с дискусиите стипендиантите на Визуалния семинар разработваха различни аспекти от тази проблематика в своите артистични/теоретични проекти. Корпоративната, махленската реклама и хибридният българско билборд проучи Лъчезар Бояджиев. И го представи, рекламирайки луксозно и в голям мащаб (на фасадата на НХГ) „Бригадата на Стефан и неговите зетьове" (роми-хамали, базирани на пл. „Македония"). София като туристическа гледка бе темата на Мила Минева. Тя проследи промените в пощенските картички от началото на XX век до наши дни, за да открои етапите в развитието на града – от модерен и оптимистичен през социалистически и идиличен до музеен и безжизнен в наши дни. Атомизирането и разпадането на София на множество извънвременни и сякаш завинаги „пост-пост-" пространства разгледа във видеата си Красимир Терзиев. Паметта на града през тълпите по манифестациите (някога) и в метрото (днес) бе акцентът в работата на младите артисти от група X-tendo. Миналото в бодри предмети на бита (и уникалното изобретение „чушкопек" сред тях!) се

подреди в „Инвентарна книга на социализма" на Георги Господинов и Яна Генова. Бъдещето като визуализирани мечти на днешните гимназисти се опитаха да очертаят Борис Мисирков и Георги Богданов. Градът като възможен музей – през прозореца на автобус 76 – видя в проекта си Светла Казаларска. Градът без музей – за съвременно изкуство – открои провокативно Иван Мудов с акцията си на гара „Подуяне".

И всички тези творби, съвсем според клишето, поставиха повече въпроси от тези, на които се опитаха да отговорят. Обобщи ги „Визуална полиция" на Явор Гърдев. Известният театрален режисьор навлезе без проблеми в сферата на визуалните изкуства и създаде великолепна видеоинсталация в галерия АТА/ИСИ. Работата има своя „история", която минава през основни програми на две български телевизии. Тя започва с новината в „По света и у нас": със заповед на кмета към Софийска община е създадено полицейско подразделение, което ще се грижи за визуалната чистота на града. После в „Панорама" се явява майор Явор Стефанов, за да поясни целите и правомощията на това подразделение. В разговора се прокрадват намеци за нелегална група „27", в отговор на чиито действия е създадена визуалната полиция. Споменава се и за надигащи се протести на правозащитни организации срещу новото общинско полицейско формирование. Във „Вижте кой..." по БНТ майор Стефанов се изправя срещу Георги Тенев. Опасното съчетаване на полиция и естетика, изтъкнато от писателя, бива пометено от думите „Вижте рейтингите! Значи хората имат нужда от това, което правим!", изречени с непоколебима загриженост от майора. С „политестетика", но в началото кротко, започва гостуването му в „Коритаров live" по НОВА ТВ. За да се стигне до разгорещени словесни престрелки и обвинително насочен пръст – „Вие ли, господин майор, сте шефът на нелегалната група 27?"... В пресклуба на сутрешния блок по БНТ началникът на визуалната полиция има възможност да се разпростре за нейната структура (от 270 служители, част от които се занимават с „дребни визуални нарушения"), за нейните правомощия (съжалява за ранените при „демонтажа" на някои от сградите, но не пропуска и да се похвали с акция „Климатик"), за правото й на съвещателен глас (в рамките на който са изразили становище, че бъдещият небостъргач на София трябва да е не просто най-висок в света, но и да има в аванс поне още стотина етажа...). Триумфалното медийно шествие на майор Явор Стефанов завършва с лъчезарна домашна непринуденост при Марта Вачкова в „Защо не" по БНТ. Там той мъдро говори за възстановяване на изначалната функция на полицията като институция на общественото щастие.

Невъзможно ми е дори само да изброя смисловите нива на това произведение. Вероятно защото в основата му е манипулацията, която постоянно се възпроизвежда и разпространява във всички посоки: във и чрез медиите, във и чрез публичното говорене, във и чрез обществените структури... Обезсилвайки всеки опит за промяна или съграждане. Защото тя ще се окаже мимикрия, а то – просто монтаж.

* Съвместна инициатива на Института за съвременно изкуство и Центъра за академични изследвания в София, подкрепена от „relations" – програма на Федералната културна фондация на Германия.